

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou v právní věci žalobkyně **J. Š.**, bytem M. 18, zast. opatrovnící J. Š., bytem tamtéž, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí**, se sídlem v Praze, Na Poříčním právu 1, **o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 5. 2012, č.j. MPSV-UM/1959/12/9S-OLK, ve věci příspěvku na péči,**

t a k t o :

I. Rozhodnutí žalované ze dne 21. 5. 2012, č.j. MPSV-UM/1959/12/9S-OLK, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit státu na účet Krajského soudu v Ostravě do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku náhradu nákladů řízení ve výši 8.270 Kč.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobou doručenou soudu dne 20. 6. 2012 žalobkyně brojila proti napadenému rozhodnutí, protože nebyl správně zhodnocen stupeň její závislosti.

Žalobkyně trpí středně těžkou mentální retardací, je negramotná, neumí číst, psát, počítat, řečově je na úrovni tříletého dítěte, nerozezná barvy, považuje se za asi 5 let starou, atd. Žalobkyně vyžaduje péči matky po celý den od probuzení do uložení k spánku. Opatrovnice žalobkyně se obrátila na Veřejného ochránce práv, který inicioval přezkumné řízení. Po tomto řízení a změně právní úpravy byl žalobkyni zvýšen příspěvek na péči od ledna 2012. S tím žalobkyně nesouhlasí a je přesvědčena, že zdravotní stav odpovídal příspěvku na péči ve stupni III i podle právní úpravy účinné před 1. 1. 2012. Některé závěry posudkové komise neodpovídají skutečnosti a některé hodnocené úkony posudková komise chybně vyložila, respektive podřadila, a to k tíži žalobkyně. Jmenovitě jde o výkon fyziologické potřeby, včetně hygieny, s koupáním a sprchováním či provedení si jednoduchého opatření. Opatrovnice žalobkyně se na to nikdy nikdo neptal, a to ani sociální pracovníce. Žalobkyně není schopna si uvědomit, kolik tekutin a jakých by měla denně vypít, pitný režim jí proto musí opatrovnice neustále připomínat a kontrolovat. Podle žalobkyně pokud byl úkon dodržování pitného režimu výslovně uveden v odst. 1 písm. c) Přílohy č. 1 k vyhl. č. 505/2006 Sb., není možné, aby posudkový lékař v posudkovém zhodnocení tvrdil, že „dohled nad pravidelným a adekvátním příjmem stravy – tj. i nápojů je zohledněn a uznán v úkonu – porcování a podávání stravy – v podúkonu dohled nad pravidelným podáváním v obvyklém stravovacím režimu“. Podle žalobkyně nelze dovozovat zvládání některých úkonů jen z toho, že člověk pobývá, respektive pobýval v ústavu sociální péče. Takovéto odůvodnění je naprosto nelogické. Pokud jde o ovládání běžných vodovodních kohoutků, žalobkyně nikdy netvrdila prostřednictvím opatrovnice, že by je žalobkyně neuměla použít, tím myslí pustit vodu. Žalobkyně má problém s nastavením správné teploty vody a mnohdy i s vypnutím vody tak, aby byl kohoutek úplně dotažen. Nadto manipulací s kohoutky se nerozumí pouze kohoutky vodovodní, ale i například u radiátorů (s těmi opravdu zacházet neumí, resp. otočit s nimi samozřejmě zvládne, nicméně zcela bezúčelně). Stejně je tomu u vypínačů. Opatrovnice si nikdy, bohužel, nemůže být jistá, zda žalobkyně při odchodu z místnosti zhasne. K tomu opatrovnice žalobkyně podotkla, že v posudku PK MPSV v Brně ze dne 18. 4. 2012 došla komise k závěru, že žalobkyně nezvládá 24 úkonů péče o vlastní osobu a soběstačnosti, k získání příspěvku na péči ve stupni III jí tak chyběl pouhý 1 úkon. Žalobkyně uzavřela, že posudková komise učinila chybné závěry, neboť dostatečně nezjistila skutečné duševní schopnosti žalobkyně. S tím jistě souvisí i to, že nebyla přizvána k jednání posudkové komise a tedy bylo rozhodnuto pouze na základě písemných podkladů. Přičemž ani tyto podklady posudková komise nevyhodnotila řádně. V mnoha směrech je hodnocení v rozporu s lékařskými nálezy odborných lékařů (psychiatrů i praktického lékaře). Proto žalobkyně navrhla nové posouzení zdravotního stavu.

[2] Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že po provedeném přezkumném řízení zrušil původní rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje a věc vrátil k novému projednání. Z nového posouzení žalobkyně vyplynulo, že od 5. 8. 2010 do 31. 12. 2011 nebyla schopna zvládat celkem 24 úkonů péče o vlastní osobu a soběstačnosti a jde tedy o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost s nárokem na příspěvek na péči ve výši 4.000 Kč měsíčně). S ohledem na změnu právní úpravy příspěvku na péči od 1. 1. 2012 posudková komise hodnotila schopnost zvládat základní životní potřeby a dospěla k závěru, že žalobkyně není schopna zvládat 7 nebo 8 základních životních potřeb a považuje se proto za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni III (těžká závislost)

s nárokem na příspěvek na péči ve výši 8.000 Kč měsíčně. S ohledem na výsledek tohoto posouzení zdravotního stavu žalobkyně žalovaný rozhodl změnit rozhodnutí správního orgánu prvního stupně tak, že příspěvek na péči žalobkyně zvýšil ze 4.000 Kč na 8.000 Kč od ledna 2012. Pro období od 5. 8. 2010 do 31. 12. 2011 žalovaná nemohla dospět k jinému závěru, než že žalobkyně nezvládá celkem 24 úkonů péče o vlastní osobu a soběstačnosti, když z medicínského hlediska s přihlédnutím k naučeným stereotypům není důvod, proč by další úkony péče o vlastní osobu a soběstačnosti zvládat nemohla. S ohledem na námitky opatrovníka oproti předchozímu stavu došlo ke zvýšení počtu nezvládaných úkonů z 21 na 24. Žalovaný neshledal důvod pro nové sociální šetření, které by stejně jako sociální šetření MÚ s ohledem na duševní schopnosti žalobkyně mohlo vycházet pouze ze sdělení opatrovníka. Pro období od 1. 1. 2012 žalovaný nemohl dospět k jinému závěru, než že žalobkyně nezvládá 7 základních životních potřeb (dle posudkového závěru 8 základních životních potřeb – tento rozpor v počtu nezvládaných životních potřeb žalovaný vzal na vědomí). S ohledem na skutečnost, že jak 7, tak i 8 nezvládaných základních životních potřeb způsobuje závislost na pomoc jiné fyzické osoby ve stupni III – těžká závislost, se tímto rozporem dále nezabývalo. Podle žalovaného orgánem kompetentním zhodnotit zdravotní stav na základě jednotlivých lékařských nálezů je PK MPV. Žalovaný a před ním i Krajský úřad Olomouckého kraje opakovaně žádali po posudkové komisi doplnění posudku, zejména s ohledem na skutečnost, že byl rozpor mezi výsledkem sociálního šetření a názorem posudkové komise. Odborné lékařské závěry nemohou podléhat hodnocení správních orgánů, neboť k tomu nemají odborné lékařské znalosti. Nutno podotknout, že nestačí zjistit pouze skutkový stav věci – zdravotní postižení, nálezy odborných lékařů, zvládání jednotlivých úkonů apod., ale rovněž stav právní, tedy dovodit, jak se medicínské hledisko projeví ve vztahu k jednotlivým ustanovením příslušného zákona. Žalovaný ve správním řízení zhodnotil provedené důkazy, tedy i správnost posudku z hlediska jeho úplnosti a přesvědčivosti a dospěl k názoru, že posudek posudkové komise byl úplný a přesvědčivý. Proto z něj při svém rozhodování vycházel. Pokud jde o námitku opatrovnice týkající se posouzení zdravotního stavu žalobkyně bez její účasti při projednávání, žalovaný uvedl, že opatrovníku posudková komise opakovaně sdělovala, že předloženou zdravotní dokumentaci shledává dostatečnou pro posouzení v nepřítomnosti. Opatrovnice na tuto informaci nereagovala a o přizvání do komise nepožádala. Námitku neúčasti při projednávání zdravotního stavu před komisí tak opatrovnice uplatnila až v rámci podané žaloby, ačkoliv tak mohla učinit již dříve. Žalovaný podotkl, že posudkový lékař nemusí osobně vyšetřit žadatele o příspěvek na péči v každém případě, ale pouze s ohledem na konkrétní námitky žadatele či jeho výslovnou žádost. Osobní vyšetření posuzované osoby posudkovou komisí by se mělo stát pravidlem, toto však nemůže platit bezvýjimečně a vždy musí být zhodnoceny konkrétní okolnosti projednávaného případu. Žalovaný odkázal na rozsudek NSS č.j. 4Ads 82/2011-44 ze dne 14. 9. 2011. V současné době tuto povinnost posudkové komisi žádný právní předpis výslovně neukládá.

[3] Ve vyjádření ze dne 5. 3. 2013 žalobkyně uvedla, že nesouhlasí s posouzením zdravotního stavu závislosti a žádá o přiznání zvýšeného příspěvku a důkaz znaleckým posudek.

[4] Usnesením ze dne 28. 3. 2013 soud ustanovil pro řízení znalce z oboru zdravotnictví se specializací posudkové lékařství MUDr. V. L. a zadal mu znalecký

úkol, aby provedl zhodnocení stupně závislosti žalobkyně za dobu od 5. 8. 2010 do 31. 12. 2011 v návaznosti na otázku stupně závislosti.

[5] Znalec ve svém posudku ze dne 4. 6. 2013 uzavřel, že žalobkyně trpí středně těžkou mentální retardací. Tomuto stupni mentální retardace u dospělé osoby byl v posuzovaném období obvykle přiřazován druhý stupeň závislosti. Duševní stav žalobkyně je kromě této poruchy navíc narušen poruchou chování. Tato porucha je trvalou součástí základního onemocnění. Porucha chování snižuje spolupráci a omezuje vytvoření schopností a dovedností očekávaných u daného stupně retardace, čímž dochází ke zvýšení nároků na péči poskytovanou druhou osobou. Jde o stav, který se náročností na péči velmi blíží péči poskytované osobám s těžkou mentální retardací. Znalec stav považuje za hraniční mezi druhým a třetím stupněm závislosti a v posudkovém hodnocení se přiklonil ke stupni třetímu. Znalec jmenoval 8 úkonů péče o vlastní osobu, které žalobkyně nezvládá a 17 úkonů soběstačnosti, které žalobkyně nezvládá. Celkem žalobkyně nezvládá 25 úkonů péče o vlastní osobu a úkonů soběstačnosti. U každého úkonu znalec vyložil argumentaci, z jakých důvodů tento určitý úkon nezvládá.

[6] S posudkem byli seznámeni oba účastníci řízení, žalobkyně s posudkem vyslovila souhlas u jednání soudu a žalovaný nevznnesl proti posudku žádné námítky. Žádné další dokazování žádný z účastníků řízení již nenavrhoval.

[7] Podle § 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“), při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

[8] Po provedeném řízení krajský soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

[9] Podle čl. IV bodu 1 zákona č. 366/2011 Sb., kterým se mění mimo jiné zákon o sociálních službách, *řízení o příspěvku na péči zahájená a pravomocně neskončená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle předpisů účinných do dne nabytí účinnosti tohoto zákona. V řízení o příspěvku na péči zahájeném a pravomocně neskončeném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se provede posouzení stupně závislosti za období do 31. prosince 2011 podle zákona č. 108/2006 Sb., ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, a za období ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona podle zákona č. 108/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.*

[10] Podle § 8 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění účinném od 1. 4. do 31. 12. 2011, *osoba se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve:*

a) stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při více než 12 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti nebo u osoby do 18 let věku při více než 4 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti,

b) stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při více než 18 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti nebo u osoby do 18 let věku při více než 10 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti,

c) stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při více než 24 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti nebo u osoby do 18 let věku při více než 15 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti,

d) stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při více než 30 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti nebo u osoby do 18 let věku při více než 20 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti.

[11] Krajský soud provedeným řízením a dokazováním vzal za prokázané, že žalovaný napadeným rozhodnutím změnil rozhodnutí MÚ Uničov, odboru sociálních věcí a zdravotnictví, ze dne 12. 11. 2010, č.j. 21529/2010/UNI, kterým bylo rozhodnuto zamítnout účastníku řízení návrh na změnu výše přiznaného příspěvku na péči a nadále poskytovat příspěvek na péči v původní výši 4.000 Kč měsíčně tak, že se žalobkyni zvyšuje příspěvek na péči ze 4.000 Kč na 8.000 Kč měsíčně od ledna 2012. Výrok svého rozhodnutí žalovaný odůvodnil posouzením žalobkyně posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí v Brně ze dne 18. 4. 2012. Podle tohoto posudku byla žalobkyně od 5. 8. 2010 do 31. 12. 2011 osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost). Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby a není schopna zvládat 7 nebo 8 základních životních potřeb. Ve stejné době žalobkyně potřebovala pomoc při více než 18 a méně než 24 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti. Z posudku žalovaný odcitoval 7 základních životních potřeb a 16 úkonů soběstačnosti a péči o vlastní osobu, které žalobkyně podle komise nezvládá.

[12] Podle žalobkyní přiložené zprávy o šetření Veřejného ochránce práv ze dne 22. 11. 2011 v posudcích o stupni závislosti žalobkyně nejsou zohledněny informace uvedené ve zprávě ošetřujícího lékaře ze dne 2. 9. 2010 o tom, že žalobkyně není orientovaná místem, časem, osobou. Nikde nebyla zaznamenána informace uvedená v lékařské zprávě z Fakultní nemocnice Olomouc ze dne 3. 9. 2010 o tom, že žalobkyně nerozpozná barvy. Shrnutí podle informací v lékařských zprávách, žalobkyně je negramotná, neumí číst, psát, počítat, řečové funkce má na úrovni tříletého dítěte, nerozezná barvy, není orientovaná, není schopna koncentrace, sama sebe považuje za asi pětiletou, odmítá spolupracovat s lékaři při vyšetření, atd. Z žádné lékařské zprávy, která byla v posudcích citována, nelze spolehlivě a s určitostí dojít k závěru, že je žalobkyně schopna samostatně, spolehlivě, opakovaně rozpoznat potřebu většiny úkonů a zkontrolovat správnost jejich provádění. Ze sociálního šetření i tvrzení opatrovnice žalobkyně naopak vyplývá, že toho schopna není. Odůvodnění rozdílů oproti sociálnímu šetření Veřejný ochránce práv považoval za naprosto nedostatečné, nepřiléhavé a nepřesvědčivé. Z posudku tak není vůbec zřejmé, na základě jakých konkrétních skutečností posudkoví lékaři došli k závěru, že žalobkyně zvládne sama dodržovat pitný režim (pravděpodobně neodhadne množství vypitých tekutin a jejich kvalitu), zvládne výkon fyziologické potřeby (viz zjištění sociální pracovnice), dovede si v případě potřeby přivolat pomoc a rozpoznat potřebu umýt nádobí, vypnout vypínač, vybrat správný klíč k zámku (a s ohledem na poruchu jemné motoriky lze pochybovat o schopnosti klíčem fakticky odemknout), otevřít a zavřít okno. Podle Veřejného ochránce práv posudky LPS OSSZ Olomouc ze dne 17. 10. 2010 a PK MPSV v Brně ze dne 26. 1. 2011 a ze dne 24. 2. 2011 jsou z důvodu nedostatečného vyhodnocení

dopadu zdravotního postižení na některé úkony péče o vlastní osobu a soběstačnosti a absenci řádného odůvodnění neúplné a nepřesvědčivé, a proto navrhl zahájení přezkumného řízení.

[13] Dále soud vzal za prokázané s ohledem na přesvědčivé odůvodnění a argumentaci znalce v posudku ze dne 4. 6. 2013, že žalobkyně není schopna zvládnout 7 úkonů péče o vlastní osobu a 17 úkonů soběstačnosti.

[14] Pokud jde o úkony péče o vlastní osobu podle žalovaného v návaznosti na posudek posudkové komise žalobkyně nezvládá úkony podle písm. a), b), e), f), n), p), q), r) a podle znalce a), b), e), f), g), n), q), r) a v obou případech je počet nezvládaných úkonů stejný, tj. 8. Pokud jde o úkony soběstačnosti a péče o vlastní osobu, podle žalovaného v návaznosti na posudek posudkové komise žalobkyně nezvládala úkony podle písm. a), b), c), d), e), f), g), h), i), j), k), l), n), p), q), r) a podle znalce žalobkyně nezvládala úkony podle písm. a), b), c), d), e), f), g), h), i), j), k), l), n), o), p), q), r) přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. Rozdíl v hodnocení spočívá v úkonu podle písmene o) – manipulace s kohouty, vypínače, které podle znalce žalobkyni fyzicky zvládne, ale je zde riziko opaření, nevypnutí vody apod. Znalec poznamenal, že u úkonu podle písmene k) péči o prádlo – žalobkyně není schopna třídit na čisté a špinavé, ale péči o lůžko zvládá.

[15] Přezkoumává-li krajský soud správní rozhodnutí žalované o nároku na důchodovou dávku podmíněnou zdravotním stavem, je rozhodnutí soudu především závislé na odborném lékařském posudku. V soudním řízení ve věcech příspěvků na péči není dána kompetence posudkových komisí MPSV (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.). Proto, dále s ohledem na námitky žalobkyně, charakter souzené věci a zjištěný skutkový stav v tomto řízení byl vypracován znalecký posudek.

[16] Soud ustanovil znalce a zadal mu vypracování písemného posudku podle § 127 o. s. ř. Protože se spokojil s písemným vyjádřením znalce, neměl o něm pochybnosti pro jeho přesvědčivost a úplnost podkladů, již jej nevyslýchal ani nežádal o vysvětlení.

[17] Podle § 64 s. ř. s. a § 125 o. s. ř. (zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů) *za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Pokud není způsob provedení důkazu předepsán, určí jej soud.*

[18] Podle § 132 o. s. ř. *důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.*

[19] Krajský soud nezpochybnil závěr znaleckého posudku pro jeho přesvědčivé odůvodnění a pro své rozhodnutí převzal závěr posudku o počtu nezvládaných úkonů.

[20] Krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného pro vady řízení, neboť žalovaný si ve správním řízení neopatřil důkazy v takovém rozsahu, aby byl prokázán

skutečný stav věci. Současně krajský soud vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. Žalovaný znovu ve věci rozhodne, přičemž bude vycházet z právního názoru krajského soudu, že žalobkyně byla z období od 5. 8. 2010 do 31. 12. 2011 osobou závislou na pomoci jiné fyzické osobě ve stupni III (těžká závislost).

[21] Soud nepřiznal úspěšné žalobkyni náhradu nákladů řízení, protože žádné nepožadovala, vzdala se jich. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, protože v řízení nebyl úspěšný (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).

[22] Žalovaný je povinen zaplatit státu náhradu nákladů řízení, které stát vynaložil. Náklady řízení spočívaly v zaplacení znalečného, které znalec vyúčtoval ve výši 8.270 Kč. Znalečné bylo přiznáno znalci usnesením ze dne 20. 6. 2013, č.j. 73Ad 13/2012-69, a soudem bylo již uhrazeno.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě do dvou týdnů po doručení usnesení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské nám. 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaje o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Olomouci dne 26. 6. 2013

JUDr. Martina Radkova
samosoudkyně